KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEBESLUT (EU) 2019/300

av den 19 februari 2019

om upprättande av en allmän plan för hantering av kriser på området för livsmedels- och fodersäkerhet

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet ([1]), särskilt artikel 55, och

av följande skäl:

(1) I artikel 55 i förordning (EG) nr 178/2002 föreskrivs att kommissionen i nära samarbete med Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) och medlemsstaterna ska utarbeta en allmän plan för hantering av kriser på området för livsmedels- och fodersäkerhet (nedan kallad *den allmänna planen*). Följaktligen fastställdes den allmänna planen i kommissionens beslut 2004/478/EG ([2]).

(2) Sedan kommissionen antog beslut 2004/478/EG har man fått mer erfarenhet av att samordna krishantering på unionsnivå under en rad livsmedels- och foderrelaterade incidenter.

(3) De erfarenheter som gjorts under åren, såsom de analyserats i Refit-utvärderingen av förordning (EG) nr 178/2002 (kontroll av ändamålsenlighet i den allmänna livsmedelslagstiftningen) ([3]), har visat att det finns ett behov av att på nytt utvärdera hanteringen av livsmedels- och foderkriser på unionsnivå och på nationell nivå. Resultaten visade att man behöver inrikta sig mer på krisberedskap och krishantering i syfte att undvika eller minimera följderna för folkhälsan vid en livsmedels- eller foderkris. En sådan inriktning skulle avsevärt kunna minska de ekonomiska följderna (t.ex. handelshinder) av en livsmedels- eller foderkris och därigenom bidra till att kommissionens mål uppnås när det gäller sysselsättning, tillväxt och investeringar. Dessutom behöver kommissionen få en större roll när det gäller kommunikation och den allmänna samordningen av medlemsstaterna på detta område. Kontrollen av den allmänna livsmedelslagstiftningens ändamålsenlighet innehåller ett antal rekommendationer för att förbättra effektiviteten i den allmänna planen.

(4) Efsa ansvarar för att lämna de yttranden som ligger till vetenskaplig grund för antagandet av unionens åtgärder och har till uppgift att ge vetenskapligt och tekniskt bistånd vid krishanteringförfaranden på området för livsmedel och foder. Efsas roll när det gäller den allmänna planen bör finjusteras och stärkas mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts.

(5) Samtidigt som Efsa bör respektera varje organs behörighet, bör myndigheten samarbeta med unionens andra relevanta vetenskapliga organ, t.ex. Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC), Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa), Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) och den grupp av experter som utsetts av den vetenskapliga och tekniska kommitté som avses i artikel 31 i Euratomfördraget ([4]), när insatser eller åtgärder krävs inom deras respektive behörighet. Den allmänna planen måste dessutom säkerställa samordning med ECDC:s krisberedskap och krishanteringssystem med avseende på fall hos människor, så att hälsomyndigheter och berörda parter varnas om eventuella livsmedels- och foderrelaterade kriser som kan få konsekvenser för människors hälsa.

(6) I Europaparlamentets och rådets beslut 1082/2013/EU ([5]) fastställs regler för epidemiologisk övervakning, monitorering av, tidig varning för och bekämpning av allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa,

([1]) EGT L 31, 1.2.2002, s. 1.
([2]) Kommissionens beslut 2004/478/EG av den 29 april 2004 om antagandet av en allmän plan för krishantering på området för livsmedel och foder (EUT L 160, 30.4.2004, s. 98).
([3]) Arbetsdokument från kommissionens avdelningar – *The REFIT evaluation of the General Food Law* (förordning (EG) nr 178/2002, SWD (2018) 37 final, 15.1.2018.
([4]) https://ec.europa.eu/energy/en/group-experts
([5]) Europaparlamentets och rådets beslut nr 1082/2013/EU av den 22 oktober 2013 om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa och om upphävande av beslut nr 2119/98/EG (EUT L 293, 5.11.2013, s. 1).

inbegripet beredskap och insatsplanering som sammanhänger med dessa åtgärder, avseende hot av biologiskt, kemiskt, miljörelaterat och okänt ursprung och inrättandet av systemet för tidig varning och reaktion (EWRS). Med tanke på att det kan finnas eventuella kopplingar till krisberedskap och krishantering inom livsmedelskedjan bör de relevanta bestämmelserna i beslut 1082/2013/EU också beaktas i den allmänna planen.

(7) Unionens allmänna plan bör ses över så att den inbegriper förfaranden som underlättar samordningen med de nationella beredskapsplaner för livsmedel och foder som ska utarbetas i enlighet med artikel 115 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 ([6]) om offentlig kontroll.

(8) Det huvudsakliga syftet med detta beslut är att skydda folkhälsan i unionen. Därför bör den allmänna planen begränsas till situationer som innebär en direkt eller indirekt risk för människors hälsa i enlighet med artikel 55 i förordning (EG) nr 178/2002. Riskerna för folkhälsan kan vara biologiska, kemiska och fysikaliska. Dessa inbegriper allergiframkallande och radioaktiva faror. Tillvägagångssätt, principer och praktiska förfaranden i den allmänna planen kan dock också betraktas som riktlinjer för hantering av andra livsmedelsrelaterade incidenter som inte innebär någon risk för folkhälsan.

(9) Under 2017 utförde kommissionen en internrevision vid generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet inom området för beredskap inför livsmedelssäkerhetskriser, varvid brister fastställdes i den befintliga allmänna planen som måste åtgärdas.

(10) Ett antal slutsatser drogs vid ministerkonferensen den 26 september 2017 om uppföljningen av fipronil-incidenten ([7]). Även om fokus ligger på denna incident och bedrägerier, är flera av slutsatserna relevanta för krishantering när det gäller livsmedel och foder i allmänhet, inbegripet inrättandet av en enda kontaktpunkt i varje medlemsstat som ska samordna sådan krishantering för varje nationell administrativ organisation.

(11) Beslut 2004/478/EG bör därför upphöra att gälla och ersättas med ett nytt beslut med en uppdaterad allmän plan där man tar hänsyn till de erfarenheter som gjorts sedan antagandet av kommissionens beslut 2004/478/EG och anpassar sig till ny utveckling.

(12) I detta beslut bör det fastställas ett tillvägagångssätt i flera steg när det gäller vilka typer av situationer som bör hanteras som en kris, inbegripet tillhörande kriterier. Alla situationer som kan omfattas av artikel 55 kräver inte nödvändigtvis att en krisenhet inrättas i enlighet med artikel 56 i förordning (EG) nr 178/2002, men de kan fortfarande gagnas av ökad samordning på unionsnivå. Dessa kriterier bör inbegripa incidentens allvar och omfattning när det gäller inverkan på folkhälsan, konsumenternas uppfattning och politisk känslighet, särskilt om källan fortfarande är osäker, om incidenten var avsiktlig (t.ex. bioterrorism eller bieffekt av bedrägerier) och syftade till att skapa en kris (t.ex. bioterrorism) samt om tidigare incidenter upprepas eventuellt som en följd av att inte tillräckliga åtgärder vidtagits.

(13) Samordning mellan olika myndigheter på unionsnivå och nationell nivå, varnings- och informationssystem och laboratorier behövs för att man ska kunna utbyta information och vidta åtgärder vid krishantering. En koppling mellan systemet för tidig varning och reaktion samt andra varnings- och informationssystem på unionsnivå, såsom systemet för snabb varning för livsmedel och foder, skulle därför stärka ”One health-modellen”, t.ex. genom samordning av livsmedelssäkerhets- och folkhälsomyndigheternas verksamhet för samma incident, genom att myndigheterna för livsmedelssäkerhet får tillgång till den information om sjukdomsfall hos människor som hanteras av offentliga myndigheter.

(14) För att krishantering i livsmedels- och foderkedjan ska vara effektiv krävs det att praktiska beredskapsförfaranden för bättre samordning på unionsnivå redan finns innan en incident inträffar.

(15) De praktiska förfarandena för de situationer som avses i artikel 55 i förordning (EG) nr 178/2002 bör tydligt fastställas för att säkerställa en smidig och snabb reaktion på sådana situationer. Krisenhetens roll, sammansättning och praktiska verksamhet bör fastställas av samma skäl.

([6]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) 1107/2009, (EU) 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) (EUT L 95, 7.4.2017, s. 1).

([7]) https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/rasff_fipronil-incident_conclusions_201709.pdf

(16) Det är viktigt med evidensbaserad kommunikation i realtid till både allmänheten och handelspartner som bidrar till att skydda folkhälsan genom att ytterligare spridning av risker undviks och till att förtroendet återfås när det gäller säkerheten för livsmedel eller foder som inte påverkas av en incident. Utvecklingen av principen om öppenhet och en kommunikationsstrategi är därför viktiga delar av krishanteringen.

(17) Den allmänna planen har varit föremål för samråd med Efsa och har diskuterats med medlemsstaterna i ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Syfte

1. I detta beslut fastställs den allmänna planen för hantering av kriser på området för livsmedels- och fodersäkerhet i enlighet med artikel 55 i förordning (EG) nr 178/2002.

2. Planen omfattar följande två slag av situationer:

a) Situationer som kräver bättre samordning på unionsnivå, och

b) situationer som kräver att en krisenhet inrättas som sammanför kommissionen med berörda medlemsstater och unionsorgan.

3. I planen fastställs också de praktiska förfaranden som krävs för bättre beredskap och för hantering av incidenter på unionsnivå, inbegripet en kommunikationsstrategi i enlighet med principen om öppenhet.

Artikel 2

Tillämpningsområde

Den allmänna planen ska tillämpas på situationer där livsmedel och foder utgör direkta eller indirekta risker för folkhälsan, särskilt när det gäller biologiska, kemiska och fysikaliska risker med livsmedel och foder, och som sannolikt inte kan förhindras, undanröjas eller begränsas till en godtagbar nivå med hjälp av gällande bestämmelser eller på ett tillfredsställande sätt hanteras endast genom tillämpning av nödåtgärder i enlighet med artikel 53 eller 54 i förordning (EG) nr 178/2002.

Artikel 3

Mål

Målen med detta beslut är att minimera livsmedels- eller foderrelaterade incidenters omfattning och inverkan på folkhälsan genom att säkerställa bättre beredskap och effektiv hantering.

Artikel 4

Definitioner

I detta beslut gäller följande definitioner:

1. *incident*: påvisande av biologisk, kemisk eller fysikalisk fara i livsmedel eller foder eller hos människor som kan leda till eller tyda på en eventuell risk för folkhälsan vid exponering av mer än en person för samma fara, eller en situation där antalet fall hos människor eller påvisanden av faror överstiger det förväntade antalet och där dessa fall är eller förmodas vara kopplade till samma livsmedels- eller foderkälla.

2. *livsmedelsburet utbrott*: livsmedelsburet utbrott enligt definitionen i artikel 2.2 d i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG ([8]).

3. *krissamordnare*: en person och dennes suppleant från europeiska institut och från medlemsstaternas behöriga myndigheter som fungerar som en enda kontaktpunkt för att säkerställa dels ett effektivt informationsutbyte mellan alla parter som är involverade i samordningen av den allmänna planen, dels ett effektivt beslutsfattande och genomförande av åtgärder inom den egna organisationens behörighet.

KAPITEL II

Strukturer och förfaranden för beredskap

Artikel 5

Krissamordnare

Varje medlemsstat, Efsa och kommissionen ska utse en krissamordnare samt dennes suppleant som ska utföra de uppgifter som fastställs i bilaga I. Kommissionen ska hålla namn- och kontaktuppgifter för de utsedda ”krissamordnarna” och deras suppleanter uppdaterade. Krissamordnarna ska minst en gång per år hålla regelbundna möten, som anordnas av kommissionen i syfte att lägga fram initiativ på unionsnivå, utbyta nationella beredskapsplaner, tillhandahålla uppföljning och utvärdera hanteringen av den senaste tidens kriser i enlighet med artikel 22.

Artikel 6

Varnings- och informationssystem

Kommissionen ska koppla samman systemet för tidig varning och reaktion med andra varnings- och informationssystem på unionsnivå, inbegripet systemet för snabb varning för livsmedel och foder. Inlämning av uppgifter genom varningsnätverk ska harmoniseras ytterligare.

Artikel 7

Laboratorier

Kommissionen och medlemsstaterna ska se till att ett nätverk av europeiska och nationella referenslaboratorier och andra officiella laboratorier upprätthålls i enlighet med förordning (EU) 2017/625, vilka är beredda att tillhandahålla det snabba och högkvalitativa analytiska stöd som krävs för de största livsmedels- och foderrelaterade farorna.

Artikel 8

Utbildning, övningar och de senaste verktygen

Kommissionen ska erbjuda avancerade utbildningsmoduler om livsmedelsrelaterad krisberedskap, utredning av livsmedelsburna utbrott och annan hantering av incidenter inom ramen för kommissionens program Bättre utbildning för säkrare livsmedel ([9]) som främjar en ”One health-modell”.

Kommissionen ska tillsammans med medlemsstaterna regelbundet anordna simuleringsövningar som rör livsmedels- och foderrelaterade incidenter och som inbegriper kommunikationsaspekter och inriktar sig på beredskap och hantering av incidenter. Berörda unionsorgan ska delta och kommissionen ska ansluta sig till liknande övningar som organen anordnar inom sina behörighetsområden. Om en stor incident inträffar kan den ersätta en sådan simuleringsövning. Efter varje övning kommer kommissionen att lägga fram särskilda slutsatser vid följande möte för de krissamordnare som avses i artikel 5.

Kommissionen ska följa upp nivån på beredskapen i medlemsstaterna genom att upprätthålla och granska nationella beredskapsplaner för livsmedel och foder.

Kommissionen ska främja användningen av de senaste verktygen på unionsnivå, såsom spårningsverktyg, analyser av molekylär typning (inbegripet helgenomsekvensering) och utbyte av resultat i Efsa-ECDC-databasen om molekylär typning av patogener som påvisats hos människor och djur samt i livsmedel, foder och livsmedels- eller fodermiljö.

([8]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG av den 17 november 2003 om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen, om ändring av rådets beslut 90/424/EEG och om upphävande av rådets direktiv 92/117/EEG (EUT L 325, 12.12.2003, s. 31).

([9]) https://ec.europa.eu/food/safety/btsf_en

Artikel 9

Fortlöpande inhämtning, övervakning och analys av information

Kommissionen ska fortlöpande inhämta, övervaka och analysera information om direkta och indirekta gränsöverskridande hot från de källor som förtecknas i bilaga II.

KAPITEL III

Ökad samordning på unionsnivå

Artikel 10

Situationer som kräver ökad samordning på unionsnivå

1. I de situationer som beskrivs i punkt 2 ska kommissionen öka samordningen på unionsnivå när det gäller hanteringen av en incident, på grundval av den information som avses i artikel 9 och i nära samordning med unionens berörda riskbedömningsorgan.

2. Ökad samordning på unionsnivå i enlighet med punkt 1 ska krävas i följande fall:

a) I de fall då

i) en direkt eller indirekt risk för folkhälsan genom en påvisad fara som har fastställts i livsmedel eller foder i två eller flera medlemsstater med ett epidemiologiskt samband (t.ex. fall hos människor och/eller dödsfall i olika medlemsstater med tillförlitliga analytiska eller epidemiologiska bevis på ett sådant samband) och/eller spårbarhetsamband (t.ex. distribution av eventuellt förorenade livsmedel eller foder i olika medlemsstater),

eller

ii) en allvarlig eventuell inverkan i samband med den påvisade fara för den inre marknadens funktion på området för livsmedel eller foder som har fastställts

och

b) det föreligger

i) en stor inverkan på hälsan i samband med den påvisade faran,

ii) oenighet mellan medlemsstaterna när det gäller vilka åtgärder som ska vidtas, eller

iii) svårigheter att fastställa källan till risken.

3. Medlemsstaternas behöriga myndigheter och EU-institutionerna får begära att kommissionen ska öka sin samordning på grundval av de kriterier som anges i punkt 2 a–b.

Artikel 11

Praktiska förfaranden för ökad samordning på unionsnivå

Kommissionens samordning av de berörda organens hantering av en incident ska bestå av de förfaranden som fastställs i kapitel V.

KAPITEL IV

Inrättande av en krisenhet

Artikel 12

Situation som kräver att en krisenhet inrättas

1. I de situationer som beskrivs i punkt 2 ska kommissionen inrätta en krisenhet i enlighet med artikel 56 i förordning (EG) nr 178/2002 (nedan kallad *krisenheten*).

2. En krisenhet ska inrättas om

a) det i två eller flera medlemsstater har fastställts en direkt eller indirekt risk för folkhälsan som till sin natur innebär en risk som är mycket känslig när det gäller anseende, uppfattning och politik,

och

b) det föreligger

i) en allvarlig risk för människors hälsa, särskilt om ett stort antal dödsfall inträffar eller kan förväntas,

eller

ii) en upprepning av incidenter som leder till en allvarlig risk för människors hälsa

eller

iii) misstanke om eller tecken på biologisk eller kemisk terrorism eller omfattande radioaktiv förorening.

Artikel 13

Krisenhetens roll

1. Krisenheten ska ha ansvar för att snabbt utveckla, samordna och genomföra en strategi för krishantering, inbegripet dess kommunikationsaspekter. När föroreningskällan har fastställts ska krisenheten, vid behov med bistånd av Efsa och andra experter, samordna en utredning om spårbarhet (fram och tillbaka) samt noga följa upp produkternas tillbakadragande och återkallande om det berörda livsmedlet/fodret har distribuerats bland flera medlemsstater.

2. Varje berörd medlemsstat ska ansvara för genomförandet av spårbarhetsutredningar, tillbakadragande och återkallande på sitt territorium.

Artikel 14

Praktiska förfaranden för krisenheten

1. För att man ska kunna utföra de uppgifter som fastställs i artikel 57 i förordning (EG) nr 178/2002 och beskrivs närmare i artiklarna 8–10 i detta beslut ska de förfaranden som föreskrivs i kapitel V i detta beslut tillämpas i enlighet med detta.

2. Medlemmarna i krisenheten ska ständigt finnas tillgängliga under krisen.

Artikel 15

Krisenhetens sammansättning och arbete

1. Krisenheten ska bestå av medlemmar i nätverket av krissamordnare (eller deras suppleanter) från kommissionen, Efsa, åtminstone från de direkt berörda medlemsstaterna och, om det krävs, specialiserade företrädare för kommissionen, Efsa och ECDC och, när så är lämpligt, övriga EU-organ och den eller de direkt berörda medlemsstaterna. Kommunikationsspecialister i berörda organ på nationell nivå och unionsnivå ska också ingå i krisenheten.

2. Krisenheten får också överväga att anlita andra experter eller hela nätverket av krissamordnare, om det krävs för hanteringen av krisen, och får begära permanent eller tillfälligt stöd från särskilda experter.

3. Kommissionens krissamordnare (eller dennes suppleant) ska vara ordförande i krisenheten. Denne ska se till att arbetet inom krisenheten fungerar störningsfritt och att arbetsuppgifterna fördelas mellan medlemmarna med hänsyn till deras kompetens. Så snart krisenheten inrättats ska ordföranden bjuda in medlemmarna i krissamordnarnas nätverk till ett första möte.

4. Ordföranden ska säkerställa samordningen mellan krisenhetens arbete och beslutsprocessen. Denne ska biträdas av lämplig(a) teknisk(a) expert(er) från den eller de berörda tekniska enheterna vid kommissionen.

5. Krissamordnarna från berörda medlemsstater ska säkerställa deltagande i krisenhetens möten och telefon- och videokonferenser när det gäller tillgänglighet, sakkunskap och ansvarsnivå. Efsa, ECDC och det berörda EU-referenslaboratoriet ska om så krävs tillhandahålla vetenskapligt och tekniskt bistånd inom sitt behörighetsområde.

6. Krisenheten ska ha ansvar för att upprätthålla nära kontakt med och utbyta information med berörda parter.

7. Krisenheten ska ha ansvar för att utarbeta en samordnad kommunikationsstrategi gentemot allmänheten, särskilt för att få ut evidensbaserade meddelanden i realtid.

8. Kommissionen ska tillhandahålla tillräckligt med sekretariatstjänster för att anordna krisenhetens möten (t.ex. utarbetande av protokoll och andra administrativa behov) och förse krisenheten med den personal och de materiella resurser som krävs för att den ska kunna fungera smidigt (t.ex. mötesrum, kommunikationsmedel osv.). Krisenheten ska använda de tekniska arrangemang som redan finns för befintliga varningsnätverk för att delge eller sprida information, särskilt för att sprida förfrågningar om information och inhämta denna information.

Artikel 16

Lösning på krisen

De förfaranden som anges i artiklarna 14 och 15 ska fortsätta att gälla till dess att krisen är löst.

Efter samråd med krisenheten ska kommissionen besluta om krisen är helt löst eller får nedgraderas till en incident som endast kräver ökad samordning på unionsnivå. Om så beslutas ska krisenhetens alla medlemmar informeras om lösningen.

Utöver den information som lämnas via systemet för snabb varning för livsmedel och foder (RASFF) om berörda produkter och vidtagna åtgärder, får kommissionen be medlemsstaterna att lämna information om nya fall hos människor för att bedöma trender och besluta om en lösning på krisen.

Artikel 17

Utvärdering efter krisen

Kommissionen ska åtminstone efter varje situation som kräver att en krisenhet inrättas utarbeta en rapport med en bedömning som gjorts efter incidenten och som inbegriper samråd med inblandade parter och andra berörda parter.

Mot bakgrund av bedömningen ska ett möte hållas med alla krissamordnare för att dra eventuella lärdomar och, när så är lämpligt, lyfta fram eventuella förbättringar som krävs när det gäller operativa förfaranden och verktyg som används i samband med krishantering.

KAPITEL V

Förfaranden för hantering av incidenter

Artikel 18

De viktigaste praktiska förfarandena

Kommissionens samordning av det berörda organets hantering av en incident ska, när så är lämpligt, bestå av följande uppgifter:

a) Att analysera de uppgifter som lämnats in via ett lämpligt system för snabb varning (RASFF och/eller EWRS) så att de situationer upptäcks som avses i artikel 10 eller 12.

b) När de situationer som avses i artikel 10 eller 12 har påvisats, ska man fastställa luckor i uppgifterna och begära att medlemsstaterna eller berörda parter lämnar in ytterligare information via ett lämpligt system för snabb varning och genomför spårning fram och tillbaka av berörda livsmedel och foder.

c) Att anordna video- eller telefonkonferenser med berörda medlemsstater, EU-organ (Efsa och, om så är lämpligt, ECDC och andra bedömningsorgan), relevanta EU-referenslaboratorier (EURL), experter, inbegripet det nätverk av krissamordnare som avses i artikel 5, och vid behov företrädare för livsmedelssäkerhet och folkhälsa.

d) Att tillsammans med medlemsstaterna och unionsorgan samordna en inledande bedömning av konsekvenserna för folkhälsan.

e) Att samordna linjer och åtgärder för kommunikation mellan kommissionen, medlemsstaterna och Efsa och, om så är lämpligt, med andra unionsorgan, handelspartner och andra berörda parter.

f) Att vid behov sända ut experter på plats för att stödja utredningarna.

g) Att beroende på situationen använda en del av eller samtliga nätverk för krissamordnare för att samla in och sprida information och samordna relevanta nämnda åtgärder.

Artikel 19

Kompletterande praktiska förfaranden

Dessutom ska ett antal kompletterande förfaranden och verktyg utvecklas av kommissionen tillsammans med Efsa och, när så är lämpligt, ECDC, i syfte att främja en så snabb lösning på incidenten som möjligt och begränsa dess inverkan på folkhälsan. Dessa förfaranden får särskilt inbegripa följande:

a) En snabb beskrivning av och ett snabbt fastställande av källor till utbrott genom hantering och användning av en databas för molekylär typning av de patogener som påvisats hos människor, djur och i livsmedel och foder.

b) I händelse av biologiska risker, snabba och gemensamma bedömningar av Efsa och ECDC enligt ett överenskommet standardiserat operativt förfarande.

c) En ram för snabb kemisk riskbedömning som utförs av Efsa.

d) Förfaranden för att övervaka effekterna av vidtagna åtgärder.

KAPITEL VI

Kommunikation

Artikel 20

Öppenhet och kommunikation

De särskilda reglerna om konfidentialitet i artikel 52 i förordning (EG) nr 178/2002 ska tillämpas på det utbyte av information som sker enligt RASFF. När en risk påvisas, ska kommunikationen på ett proaktivt och reaktivt sätt främst handla om att besvara frågor från pressen och offentliga partner eller handelspartner om de faror som påvisats, de risker som förekommer och de åtgärder som vidtagits.

Artikel 21

Kommunikationsstrategi under alla incidenter

1. Under en incident ska kommissionen, som en del av motåtgärderna, samordna tydlig, målinriktad och effektiv information till allmänheten om bedömning och hantering av risken, inklusive osäkra inslag. Informationen till allmänheten ska vara aktuell, korrekt, tillförlitlig och samstämmig mellan unionen och dess medlemsstater. Kommissionen, Efsa och ECDC samt medlemsstaterna ska samordna sin kommunikation på ett öppet sätt, så att man undviker oförenliga budskap och motstridiga uppgifter.

2. Som en del av samordningen ska kommissionen, Efsa, ECDC, om deras särskilda kompetens krävs, och medlemsstaterna i förväg underrätta varandra om planerade tillkännagivanden som är relevanta för dem och som rör utbrottet (t.ex. via telefonkonferenser). Medlemsstaterna ska dessutom omedelbart underrätta de berörda livsmedelsföretagarna, när tillförlitliga bevis om den eventuella källan till ett utbrott har samlats in.

3. Medlemsstaterna ska hållas underrättade via sina krissamordnare, så att det säkerställs att riskkommunikationen blir enhetlig. Kommissionen ska se till att ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder samt hälsosäkerhetskommittén hålls underrättade om hanteringen av krisen och dess kommunikationsstrategi.

4. Världshälsoorganisationens (WHO) internationella varningsnätverk Infosan – International Food Safety Authorities Network – ska användas när handeln med tredjeländer påverkas av den aktuella faran, utan att det påverkar behovet av ytterligare bilateralt informationsutbyte med handelspartner och behöriga myndigheter i tredjeländer.

5. Kommissionen och medlemsstaterna ska när så är lämpligt lämna ytterligare information till relevanta internationella organisationer såsom Världshälsoorganisationen (WHO), Världsorganisationen för djurhälsa (OIE) och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation.

6. Detaljerade uppgifter om kriskommunikation inom nätverket av krissamordnare fastställs i bilaga I.

Artikel 22

Krisenhetens särskilda kommunikationsstrategi

1. Om en situation kräver att en krisenhet inrättas, ska krisenheten samordna kommunikationen och omedelbart utarbeta en särskild kommunikationsstrategi för att hålla allmänheten underrättad om riskerna och om vidtagna åtgärder. Kommissionen ska utarbeta en standardmall för en sådan strategi. Kommunikationsstrategin ska fastställa huvudbudskapen till de viktigaste målgrupperna och de huvudsakliga kommunikationssätt genom vilka budskapen ska förmedlas.

2. Kommunikationsstrategin ska med hjälp av de praktiska förfaranden som avses i kapitel V syfta till att informera allmänheten och de ekonomiska aktörerna, inbegripet handelspartner på livsmedelsområdet, enligt följande:

a) Konsekventa och samordnade budskap.

b) Effektiv kommunikation om risker.

c) Framhålla de pågående utredningarna och säkerhetsåtgärderna när källan är osäker.

d) Tillhandahålla tillförlitliga bevis (resultat från analyser, epidemiologiska bevis osv.) till stöd för intagna ståndpunkter och vidtagna åtgärder.

e) Tillhandahålla garantier när det gäller säkerheten hos produkter som inte varit inblandade i krisen, bland annat genom tydlig information om typ eller typer av den eller de berörda produkterna och om dem som inte påverkas.

f) Tillhandahålla information om framgångsrika åtgärder och resultat som bygger på tillförlitliga bevis, t.ex. identifiera och dra tillbaka berörda partier som en följd av effektiv utredning.

3. De medlemsstater som direkt berörs av incidenten, och krisenhetens medlemmar, ska vidta de åtgärder som behövs för att se till att deras kommunikationsåtgärder är förenliga med den kommunikationsstrategi som antagits av krisenheten.

4. Kommunikationsstrategin ska inbegripa att lämpliga kontakter upprättas med berörda länder utanför unionen för att förse dessa med tydlig, exakt och enhetlig information om hur hanteringen av den aktuella krisen fortgår.

KAPITEL VII

Slutbestämmelser

Artikel 23

Flerårig plan

Kommissionen ska upprätta en femårig plan för att genomföra den allmänna planen som därefter ska uppdateras vart femte år på grundval av identifierade behov.

Artikel 24

Upphävande

Kommissionens beslut 2004/478/EG ska upphöra att gälla.

Artikel 25

Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 19 februari 2019.

På kommissionens vägnar
Jean-Claude JUNCKER
Ordförande

BILAGA I

Krissamordnarnas uppgifter i enlighet med artikel 5.

Allmänna uppgifter

Krissamordnarna i varje medlemsstat ska fungera som en central kontaktpunkt för att säkerställa följande:

— Samordning vid livsmedels- eller foderrelaterade incidenter eller kriser på nationell nivå.

— Effektiv användning av varningsnätverken vid en incident eller i en krissituation.

— På kommissionens begäran presentation av nationella beredskapsplaner på krissamordnarnas möten.

— Deltagande i och uppföljning av telefonkonferenser som kommissionen anordnar vid ökad samordning eller i en krissituation.

— Tillhandahållande av feedback till mötet efter en kris om eventuella brister och områden som skulle kunna förbättras.

— Knyta starka band mellan krissamordnarna och förtroendebyggande mellan partner genom utbyte av erfarenheter.

— Deltagande i nationella och europeiska simuleringsövningar, inbegripet sådana som anordnas av Efsa och andra europeiska institut.

Kriskommunikationsuppgifter

Krissamordnarna ska inom sitt behörighetsområde också ansvara för samordningen av kriskommunikation på nationell nivå och unionsnivå, vidtagna åtgärder och hälsorelaterade rekommendationer etc.

Kommunikationsuppgifterna inbegriper följande:

— Garantera den princip om öppenhet och den kommunikationsstrategi som fastställs i kapitel VI på nationell nivå.

— Bidra till fastställandet av en övergripande kommunikationsstrategi för hantering av livsmedels- eller foderrelaterade incidenter eller kriser.

— Tillhandahålla sakkunskap och vägledning till beslutsfattare när det gäller kriskommunikation, t.ex. om hur hälsoåtgärder ska presenteras för allmänheten.

— Utarbeta viktiga budskap eller strategier som partner ska använda vid incidenter eller kriser via särskilda nätverk eller telefonkonferenser.

— Sprida viktiga budskap via sociala medier och andra verktyg (t.ex. särskilda webbsidor) och, när så är lämpligt, även via Efsas nätverk av kommunikationsexperter.

— Övervaka mediernas reaktioner och källor för den allmänna opinionen (t.ex. sociala medier) vid incidenter eller kriser och rapportera tillbaka till nätverket.

— Samordna efterfrågestyrda kommunikationsverktyg (t.ex. vanliga frågor och telefonjourer.)

— Säkerställa samstämmighet med Efsas och ECDC:s riskbedömningar, inbegripet gemensamma snabba bedömningar av utbrott och kommunikationsverksamhet med anknytning till dessa.

— Ge råd när det gäller Efsas och ECDC:s meddelanden i en krissituation avseende vetenskaplig kommunikation om risker innan de släpps.

BILAGA II

Källor vid inhämtning av information om de incidenter som avses i artikel 9

Kommissionen ska fortlöpande övervaka och inhämta information från följande system eller organ:

1. Systemet för snabb varning för livsmedel och foder (RASFF), som avses i artikel 50 i förordning (EG) nr 178/2002.

2. Om så är lämpligt, systemet för tidig varning och reaktion (EWRS), som avses i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 1082/2013/EU ([1]).

3. Efsa, inbegripet från dess vetenskapliga nätverk ([2]).

4. ECDC, inbegripet från Epidemic Intelligence Information System (EPIS) ([3]), som är en kommunikationsplattform som gör det möjligt för utnämnda folkhälsoexperter och livsmedelssäkerhetsexperter att utbyta teknisk information så att de kan bedöma huruvida nuvarande och framväxande hot mot folkhälsan kan få inverkan i Europa.

5. Efsas/ECDC:s gemensamma inhämtning av uppgifter om molekylär typning.

6. Efsas/ECDC:s årliga sammanfattande EU-rapport om trender för och källor till zoonoser, zoonotiska smittämnen och livsmedelsburna utbrott ([4]).

7. Ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder (PAFF) ([5]).

8. Nätverket av EU:s referenslaboratorier (EURL) och nationella referenslaboratorier (NRL) ([6]).

9. Hälsosäkerhetskommittén ([7]).

10. Informationshanteringssystemet för offentlig kontroll (Imsoc), som är ett planerat datoriserat system som integrerar, och vid behov uppgraderar, alla relevanta befintliga informationssystem som förvaltas av kommissionen i enlighet med artiklarna 131–136 i förordning (EU) 2017/625.

11. Europeiska unionens system för snabbt utbyte av information i radiologiska nödsituationer (Ecurie).

12. Direkta kontakter med andra EU-organ än Efsa (t.ex. ECDC, Echa, EMA), medlemsstaterna och privata aktörer.

Relevanta internationella organisationer, såsom Världsorganisationen för djurhälsa (OIE), FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) och Världshälsoorganisationen (WHO), särskilt via International Food Safety Authorities Network (Infosan) ([8]) och inom ramen för det internationella hälsoreglementet ([9]) (IHR) och Globala hälsoskyddsinitiativet ([10]).

([1]) Europaparlamentets och rådets beslut nr 1082/2013/EU av den 22 oktober 2013 om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa och om upphävande av beslut nr 2119/98/EG (EUT L 293, 5.11.2013, s. 1).
([2]) http://efsa.europa.eu/en/science/wgs-and-networks
([3]) https://ecdc.europa.eu/en/publications-data/epidemic-intelligence-information-system-epis
([4]) Senaste versionen: http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4634
([5]) https://ec.europa.eu/food/committees/paff_en
([6]) https://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/legislation/ref-labs_en
([7]) https://ec.europa.eu/health/preparedness_response/risk_management/hsc_sv
([8]) http://www.who.int/foodsafety/areas_work/infosan/en/
([9]) http://www.who.int/topics/international_health_regulations/en/
([10]) http://www.ghsi.ca/english/index.asp